



JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget  
Retsudvalget  
Christiansborg  
1240 København K

Dato: 11. juli 2014  
Kontor: Strafferetskontoret  
Sagsbeh: Thomas Jørn Rasmussen  
Sagsnr.: 2014-0030-2272  
Dok.: 1195566

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 930 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 22. april 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Karen Hækkerup

/

Caroline Østergaard Nielsen

Slotsholmsgade 10  
1216 København K.

Telefon 7226 8400  
Telefax 3393 3510

[www.justitsministeriet.dk](http://www.justitsministeriet.dk)  
[jm@jm.dk](mailto:jm@jm.dk)

## Spørgsmål nr. 930 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren kommentere artiklen ”Forkerte fængslinger koster mere og mere” bragt på [www.tv2.dk](http://www.tv2.dk) den 21. april 2014, herunder redegøre for, hvad baggrunden er for stigningen i antallet af sager, hvor der udbetales erstatning til borgere, der har været uberettiget fængslet, anholdt eller visiteret? Vil ministeren endvidere oplyse, hvilke initiativer ministeren vil tage for at nedbringe antallet af sager med uberettiget fængsling?”

### Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Indledningsvist skal jeg mere generelt oplyse, at reglerne om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning findes i retsplejelovens kapitel 93 a.

Efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, har den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet som led i en straffesag, krav på erstatning for den derved forvoldte skade, hvis påtale opgives, eller der sker frifindelse. Erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold. Erstatning for økonomisk skade udbetales i henhold til fremlagt dokumentation for tabets størrelse, hvis tabet er en direkte og påregnelig følge af frihedsberøvelsen. Erstatning for ikke-økonomisk skade udbetales som alt-overvejende hovedregel efter de administrativt fastsatte og årligt regulerede takster i Rigsadvokatens årlige meddelelse om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, hvis den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne, jf. § 1018 a, stk. 3.

Retsplejelovens kapitel 93 a omfatter udover erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling (§ 1018 a) blandt andet også erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb, f.eks. visitation (§ 1018 b) og erstatning til personer, der ikke har været sigtede, men som har været udsat for indgreb som led i en strafferetlig forfølgning (§ 1018 c). Herudover omfatter kapitlet erstatningskrav fra personer, som har afsonet fængselsstraffe, der senere – f.eks. som følge af en genoptagelse af straffesagen – er bortfaldet (§ 1018 d), samt erstatningskrav, som rejses efter dansk rets almindelige erstatningsregler i tilknytning til en straffesag (§ 1018 h).

2. Jeg kan for så vidt angår de udbetalte erstatningsbeløb oplyse, at det fremgår af statsregnskabet, at der i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a samlet er udbetalt følgende erstatningsbe-

løb i anledning af strafferetlig forfølgning i perioden 2002-2013:

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Beløb i mio. kr.	10,5	11,1	11,2	12,6	18,2	19,2	21,9	18,1	27,1	26,3	29,9	31,3
Niveau 2013	13,9	14,3	14,0	15,4	21,8	22,5	24,9	20,0	28,9	27,5	30,4	31,3

*Omregningen til niveau 2013 er foretaget af Rigsadvokaten på baggrund af oplysninger om prisniveau på Moderniseringsstyrelsens hjemmeside.*

Tallene i statsregnskabet omfatter samtlige erstatninger udbetalt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Udover erstatning for anholdelse, varetægtsfængsling og visitation omfatter tallene således erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb samt erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, som er udbetalt på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler. Herudover omfatter tallene erstatning for økonomisk skade, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, godtgørelse for varigt mén og erhvervsevnetabserstatning. Endelig indeholder tallene også salær til forsvarere for fremsættelse af erstatningskrav.

Det er ikke umiddelbart muligt for Rigsadvokaten særskilt at henføre de beløb, som staten har udbetalt i erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, til de enkelte bestemmelser i retsplejelovens kapitel 93 a, herunder erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, samt for visitation, jf. retsplejelovens § 1018 b.

Det er derfor ikke muligt på det foreliggende statistiske grundlag at redegøre for størrelsen af de beløb, der hvert år er udbetalt i erstatning for henholdsvis anholdelse, varetægtsfængsling og visitation i de enkelte erstatningssager, herunder om beløbet er stigende eller faldende.

**3.** Rigsadvokaten kan imidlertid for så vidt angår antallet af sager, hvor statsadvokaterne og Rigsadvokaten har truffet afgørelse i sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a i perioden 2009-2014, oplyse følgende:

	2009	2010	2011	2012	2013
Statsadvokaterne	2.083	1.776	1.694	1.836	2.041
Rigsadvokaten	434	446	335	462	423

Data dækker antallet af erstatningssager, der er afgjort i 1. instans ved statsadvokaterne og i 2. instans ved Rigsadvokaten i perioden 2009 til 2013.

Som det fremgår af tabellen, har antallet af truffne afgørelser om erstatning i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a, herunder antal sager der er påklaget til Rigsadvokaten, ligget forholdsvis stabilt i perioden 2009-2013.

I 2013 traf statsadvokaterne 2041 afgørelser om erstatning. Dette tal dækker både afgørelser, hvor der blev meddelt erstatning, og afgørelser, hvor erstatning blev afslået. Det er således ikke korrekt, når det af artiklen ”Forkerte fængslinger koster mere og mere” bragt på [www.tv2.dk](http://www.tv2.dk) den 21. april 2014 fremgår, at der i 2013 blev udbetalt erstatning i 2195 sager. Ifølge artiklen stammer tallet fra Rigspolitiet. Rigspolitiet har i den forbindelse oplyst over for Rigsadvokaten, at samme sag kan indgå flere gange i tallet 2195, ligesom tekniske omposteringer indgår i opgørelsen som en sag.

4. Som det fremgår af ovenstående, er der i perioden fra 2002 og til 2013 sket en væsentlig stigning i erstatningsbeløb, der udbetales i anledning af strafferetlig forfølgning, og som det også fremgår, er det ikke umiddelbart muligt for Rigsadvokaten at henføre de beløb, som staten har udbetalt i erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, til de enkelte bestemmelser i retsplejelovens kapital 93a, herunder erstatning for varetægtsfængsling, anholdelse og visitation.

Det er imidlertid Rigsadvokatens umiddelbare vurdering, at en stor del af de årligt udbetalte erstatningsbeløb dækker erstatning for frihedsberøvelse (særligt varetægtsfængsling) samt erstatning for økonomisk skade som følge heraf, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, jf. retsplejelovens § 1018 a.

Stigningen i erstatningsbeløbets størrelse kan skyldes flere forhold.

For det første vil ekstraordinært store erstatningsbeløb i selv relativt få sager i et bestemt år påvirke størrelsen af det samlede udbetalte erstatningsbeløb det pågældende år.

Det kan for det andet ikke udelukkes, at en forstærket indsats på et område – f.eks. sådan som det er sket i de senere år, hvor der har været en intensiv indsats på rocker- og bandeområdet, herunder med hensyn til betydelig brug af varetægtsfængsling – alt andet lige kan medvirke til en vis stigning i de udbetalte erstatningsbeløb.

I den forbindelse bemærkes, at erstatning for bl.a. varetægtsfængsling i henhold til retsplejelovens § 1018 a bliver meddelt på et objektivt ansvar, således at der skal gives erstatning, medmindre den erstatningssøgende har udvist egen skyld. Det betyder med andre ord, at der udbetales erstatning for bl.a. va-

retægtsfængsling, hvis påtale opgives eller tiltalte frifindes, selvom politiet/anklagemyndigheden ikke har begået fejl i forbindelse med behandlingen af sagen.

Det skal også bemærkes, at varetægtsfængsling i alle tilfælde alene sker efter, at domstolene har vurderet, at betingelserne for varetægtsfængsling – herunder bl.a. mistankekravet – er opfyldt i det enkelte tilfælde.

Jeg kan i den forbindelse mere generelt oplyse, at anklagemyndigheden løbende arbejder med kvaliteten i straffesagsbehandlingen, herunder spørgsmålet om varetægtsfængsling. Det kan således nævnes, at Rigsadvokaten i 2012 og 2013 iværksatte en række initiativer med henblik på at begrænse omfanget af varetægtsfængsling ved at sikre, at både langvarige og kortvarige varetægtsfængslinger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Der blev som et led i Rigsadvokatens initiativer gennemført et lean-projekt i to politikredse med henblik på at identificere de mest effektive sagsgange i forhold til behandlingen af sager med varetægtsarrestanter. På baggrund af erfaringerne fra lean-projektet er der blevet udviklet et nyt sagsstyringssystem for efterforskning under varetægtsfængsling, der er blevet udbredt til alle landets politikredse.

Herudover har statsadvokaterne fokus på politikredsens anvendelse af varetægtsfængslinger i forbindelse med deres tilsyn med kredsene, ligesom Rigsadvokaten følger udviklingen i anvendelsen af varetægtsfængslinger tæt.

Rigsadvokaten vil i øvrigt løbende følge udviklingen med hensyn til det årligt udbetalte samlede erstatningsbeløb.”

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigsadvokatens udtalelse og finder på det foreliggende grundlag ikke anledning til at iværksætte nye initiativer på området.